

ACI GERÇEK

Ticaret Sektöründe Şiddet ve Taciz Pandemisi

Özet¹

Ticaret sektörü çalışanları uzun süredir iş yerinde şiddet, taciz ve istismar mağdurdur. Covid 19 ortaya çıkmadan önce de düzenli olarak müşterilerden kabul edilemez seviyede üçüncü taraf şiddeti görüyorlardı. Ancak 20 farklı ülkeden kanıtları bir araya getiren bu rapor, coronavirüs pandemisi ile tüm dünyada ticaret sektörü çalışanlarına yönelik şiddet ve tacizin artık alarm verici seviyelere ulaştığını göstermektedir.

Bu çalışma perakende çalışanlarının saldırı altında olduğunu sergiliyor. En çarpıcı bulgulardan bazıları şöyle:

Birleşik Krallık – 10 işçiden 9'u taciz edildi: Taciz, tehdit ve şiddet: Koronavirüs pandemisi başladığından bu yana perakende sektörü çalışanlarına yönelik taciz, tehdit ve şiddet vakaları ikiye katlandı. Ankete katılan işçilerin %89'u sözel tacize maruz kaldıklarını belirtirken, %64'ü müşteri tarafından tehdit edildiklerini, %11'i de fiziksel saldırıya uğradıklarını belirttiler.

Avustralya – COVID-19 boyunca 5 işçiden 1'inin yüzüne öksürüldü ya da tükürüldü: Ankete katılanların %88'i son 12 ay içinde sözel tacize uğradıklarını belirtirken %8'i müşterilerin fiziksel saldırısına maruz kaldı.

Avusturya – Ticarete, sınırlar zorlanıyor: Katılımcıların %51.2'si "agresif, kural tanımayan müşteri" tanımına uyan bir ortamda çalıştıklarını belirttiler.

Macaristan – Haftada en az bir kez sözel şiddet yaşıyor: Katılımcıların %20'si fiziksel şiddete uğradıklarını, %87'si de müşterinin sözel tacizine maruz kaldıklarını söylediler. 10 işçiden 6'sı haftada en az bir kez sözel şiddet görüyor.

Japonya – Makul gerekçesi olmayan şikayetler ve taciz pandemide iyice arttı: İşçiler, müşterilerin tacizkar davranışlarının %35.9'unu pandeminin etkilerine bağlıyorlar. Ankete katılanların %60'ı (makul olmayan) şikayet sayısının son dönemde arttığını söylüyor.

İşveç – Pandeminin tetiklediği kaygı, stres ve zorbalık: İşçiler, Covid-19'a yakalanmaktan dolayı ağır kaygı yaşıyorlar. Bunun altında yatan nedenlerin başında ise, sosyal mesafeyi korumayan müşteriler (%83) ve müşterilerin umursamaz tavırları (81%) geliyor.

Türkiye – Ticaret sektörü çalışanlarının yarısı müşterilerin kendilerine kötü ya da çok kötü davrandığını düşünüyor: Anket ayrıca pek çok sorunun (ve müşterilerin sözel tacizinin) nedeninin mağaza ve dükkanlarda alınan sağlık tedbirlerinin uygulanmasından kaynaklandığını gösteriyor.

Almanya – Ne rapor ediliyor ne de kayıt ama işçiler her gün yaşıyor: Pandemide müşterilerin saldırgan davranışları arttı. Aşağılayıcı konuşmalar ve tehditler çoğu çalışanın günlük hayatının bir parçası. En çok mağdur olanlar kadın çalışanlar.

Finlandiya – İşçilerin yarısına aşağılayıcı isimler takıldı ya da tehdit edildi: Geçtiğimiz yıl içinde 10 işçiden 1'i fiziksel saldırıya uğradı ya da kesici bir aletle tehdit edildi. Perakende sektörü çalışanlarının %56'sı cinsel tacize uğradığını belirtti.

Güney Afrika – Güvencesiz çalışma taciz riskini yükseltiyor: Cinsel taciz şikayetlerinde büyük artış gözlemlendi ve güvenli bir kamu taşımacılığının olmaması özellikle kadın çalışanların işe gidiş ve gelişlerini tehlikeli hale getirdi.

Lesotho – Taciz Perakende Sektörünün Kuralı: Ancak ticaret sektöründe taciz ve şiddeti rapor etmenin önünde bir dizi engel var. Bunların içinde kültürel engeller, raporlama mekanizmalarının olmaması ve bilgi eksikliği başı çekiyor.

Nijerya – Kadın işçilerin %57.5'i cinsiyete dayalı şiddet beyanında bulundu: Ankete katılanların üçte birinden fazlası (%35.9) rapor ettiklerinde bile nadiren adaletin yerine geldiğini belirtti.

Belçika – Perakende sektörü çalışanlarının %80'i saldırganlık kurbanı: 4 çalışandan 3'ü müşteri tarafından sözel tehdide uğradıklarını belirttiler. 3 katılımcıdan 1'i haftada bir kereden her güne uzanan sıklıkta sözel saldırıya uğradıklarını söylüyor.

İrlanda – Ön saf çalışanlarına taciz: Ticaret sektörü çalışanları Covid-19'dan ve şiddet pandemisinden çok kötü etkilendiklerini söylediler. Sadece işlerini yaptıkları için son aylarda pek çoğu tacize uğradı.

Tunus- Taciz ve şiddet, ruhsal ve fiziksel zarara yol açıyor: Psikolojik taciz, müşterilerin tacizleri, şiddet ve fiziksel saldırılar işçilerin ruhsal ve fiziksel sağlığını bozuyor.

ABD- Mağazalarda silahlı olaylar ve beterin beteri durumlar: İşçileri tehdit eden sadece ölümcül virüs değil; taciz ve şiddetin yanı sıra mağazaların içinde gerçekleşen silahlı olaylar riski çok arttırmış durumda. Müşterilerden maske takmalarını istedikleri için vurulup öldürülen çalışanlar var.

Yeni Zelanda – Şiddet ve taciz en yüksek seviyelerde: Pandemi döneminde iki ayrı mağazada yaşanan iki ayrı bıçaklama olayı sektörde uzun zamandır var olan ama artan şiddet ve tacizi gün yüzüne çıkardı.

Şili – Daha uygun kapanma saatleri, şiddete karşı daha iyi koruma: Kapanış saatlerinin geç olması ve güvenli kamu taşımacılığının olmaması pandemide işçilerin şiddet ve cinsel tacize uğrama riskini arttırdı.

Mücadele ediyoruz ve fark yaratıyoruz

Şiddet pandemisine karşı tüm dünyadaki ticaret sektörü sendikaları olarak her zamankinden daha güçlü bir mücadele veriyor ve hedefe yönelik kampanya ve çalışmalarla fark yaratıyoruz:

- ✘ **İşkoçya'da** perakende sektörü çalışanlarını şiddet ve tacize karşıya koruyacak yeni bir yasa çıkarıldı.
- ✘ **Birleşik Krallık'ta** mağaza çalışanları için çeşitli korumalar içeren yasa değişikliği önerisi getirildi.
- ✘ **Japonya'da** ticaret sektörü çalışanları için daha iyi yasalar, rehber ilkeler ve tanınırlık sağlandı.
- ✘ **Avustralya'da** mağazalarda daha iyi güvenlik tedbirleri ve daha güçlü caydırıcı tedbirler getirildi.
- ✘ **Finlandiya'da** sektörel toplu sözleşme metnine şiddetle ilgili bir paragraf eklendi.
- ✘ **İşveç'te** işçileri korumaya yönelik yeni bir yasa çıkarıldı.
- ✘ **Şili'de** ticaret sektörü çalışanlarını korumaya yönelik yeni bir yasa Senato Komitesi'nce onaylandı.
- ✘ **Peru ve Kore'de** toplu sözleşmelerde cinsel tacize karşı koruma sağlandı.

“Şiddete dur, işçilere saygı”

Hükümetlere çağrıda bulunuyoruz:

- ✘ Çalışma Yaşamında Şiddet ve Tacizin Sonlandırılmasına Dair ILO Sözleşmesi 190'ını onaylayın.
- ✘ İşçileri koruyan yasalar çıkarın.

Perakende sektörü işverenlerine çağrıda bulunuyoruz:

- ✘ Şiddete karşı sıfır tolerans politikası benimseyin.
- ✘ Cinsiyete dayalı şiddet sarmalının üstüne gidin.
- ✘ Sendikalarla görüşün ve müzakere edin.
- ✘ Çalışanlarınızı korumak için acil eyleme geçin ve derhal gerekli önlemleri alın.

Bu raporun sendikalar için, diğer UNI üyelerinin tecrübe ve kampanyalarını öğrenerek birlikte ticaret sektöründeki her türlü şiddet ve tacize son vermemiz için bir araç olacağını umuyoruz.

Çünkü: Ticarete Şiddet ve Tacize Yer Yok!

